

Dvakrát Václav Havel

Umělecký šéf Divadla P. Bezruče Ladislav Knižátko se sice před představením v Minidivadle Blaník distancoval od zahajovačství („...za chvíli uvidíte proč,“ poznamenal), nicméně zahájil 7. ročník Týdne netradičního divadla. Ostravští tvůrci připravili pro tuto malou přehlídku dvě hry Václava Havla.

Zahradní slavnost má už za sebou domácí i světové vavříny a léta normalizačního zamlčování. Ve vynikajícím doslovu ke knižnímu vydání v roce 1964 napsal Jan Grossman, že víc, než o kariéře, je to hra o frázi: „Autor nás zavedl do světa, kde lidé nepoužívají fráze, ale, kde fráze používá lidi.“

Mladý Hugo Pludek vstupuje do arény vyškolen otcem i matkou a bystře se přizpůsobuje. Na slavnosti Likvidačního úřadu přefrázuje bodrého zahajovače Plzákka, v kanceláři Zabajovací služby i jejího ředitele a z obou likvidátorů učlní próteovské figurky převlékající každou minutu kabát. On sám se proměňuje v nepřirozenou bytost, ve zhmotněnou frázi, kterou nepoznávají ani vlastní rodiče.

Všichni ten nepřetržitý proud šablon, konvencí a dogmat důvěrně známe — byl nedílnou součástí těla totalitní moci. Přesto jej ve výsostně dramatickém po-

svěcení vnímáme nově. Režie Pavla Palouše se nepokouší o zbytečné výboje, hra sama je jedním velkým experimentem, mapujícím odvrácenou stranu lidství.

Hraje se ve výpravě Marty Roszkopfové, úměrné výjimečným podmínkám studiového prostoru. Absurdně komediální mumraj — v uvolněném prostředí Blaníku, zjevně hercům vyhovuje, jmenovitě Janu Mazákovi (Hugo Pludek) a Milanu Šulcovi (Oldřich Pludek). „Dialogické fugy třetího dějství“ sklizejí potlesk na otevřené scéně.

Zatímco Zahradní slavnost stojí na samém počátku Havlovy dramatické tvorby, Asanace má poměrně nedávné rodné číslo. Nabízí se srovnání, např. jistý odklon od absurdity ve prospěch tradičnějších postupů. Groteskní prostředí, situace a vztahy jsou nahrazeny vypjatou realitou projekční kanceláře, která připravuje podle ideových plánů vyšších míst, asanaci staré zástavby v

podhradí. Demoralizace politiky se promítá v charakterech projektantů, nejvyhrocenější v mladistvém odporu Albertově (Milan Kačmarčík) a vzorově oportunních postojích Bergmanových (Miloš Stránský). Obě tkáně konfliktů, vnějších i intimně milostných, se překrývají zcela organicky.

Na Komorní scéně divadla loutek režíroval Asanaci pohostinský člen Slovenského národního divadla Jozef Adamovič. Havel je nejlépe „přečten“ tam, kde nezapře své absurdní rodové znamení: v nečekaných zvratech, v expresivním dialogu, střídaném nostalgií a moudrostí Kuzmy Plechanova (František Šec), nebo v pochodujičím tajemníkovi (Stanislav Šárský), který svými neustálými vstupy infikuje děj brozivým napětím. Za zvláštní studii by stála nosná, rozporná postava Luisy, plnokrevně ztvárněná Alexandrou Gasnárkovou. Scénu i kostýmy i k tomuto představení navrhla Marta Roszkopfová.

JIRÍ NAVRÁTIL

Alexandra Gasnárková jako Luisa v ostravské inscenaci Havlovy Asanace. Foto: Josef Hradil

olik miliard to dělá
terý z těchto „pra-
l do stávky, aby mu
mohl dál spokojeně
nadávat, jak se sta-
naším národním zvy-
de. Soukromí i stát-
ou muset každou ko-

OŠI

ydají, nebudou-li se
ložit. Nezbyvá, než
ě těch hospodských
dně pracovat. Makat.
na to pivo. Protože
anta nepůjde zřejmě
pýt zároveň v zájmu
ranu zaměstnavatelů
emakačenky“. Jsou
yhrožují, že okamži-
druhý jim zaplatí,
jsou profese a pra-
se nikdo nehrne.
jí centrální počíta-
á soustřeďuje infor-
porušujících pracov-

ní kázeň. Kterýkoliv zaměstnavatel v celé zemi může zvolením příslušného kódu na svém terminále prověřit každého, kdo se u něho uchází o práci. Zloděj nebo povaleč při relativním nadbytku pracovních sil to nemá jednoduché. Že je to nedemokratické? Nevím, možná, ale účinné jistě. Pro naši ekonomiku v tomto směru přebytek demokracie ku prospěchu nebude. Ovšem, co s tou celostátní počítačovou sítí, když u nás ani obyčejný telefon vždycky nefunguje? Vrátime se k pracovním knížkám, ergo k dalšímu papírování, kterého se chceme zbavit?

Nebo konečně zjistíme, že převážná většina prací, zejména v průmyslové výrobě, se dá převést z hodinové na úkolovou mzdu. A že vlastně současnou produkci by leckde stačilo vyrobit o dost méně lidí, než se na ní přiživuje dneska. A že ti nezbytní by mohli dostávat i ty peníze, které za svou „práci“ dostávají ti zbytní?

Ať pracovní knížky, počítač nebo práce v akordu, nepracantům bude jistě brzy úzko. Musí být, aby nebylo ostatním. Snad těm lenochům nezbude, než si založit vlastní politickou stranu, nebo řekněme spolek. O podpisové archy s tisícovkami podpisů by příbravný výbor neměl mít nouzi.

JAN MRLÍK